

ARTIS

Docentenhandleiding – Olifantenles

Op woensdagavond 4 februari is er in ARTIS een Aziatisch olifantkalf geboren. Met deze digitale olifantenles wilt ARTIS scholieren graag betrekken bij deze bijzondere gebeurtenis. Voor de eerste keer in de geschiedenis van ARTIS zijn er niet één maar twee olifantkalfjes in de kudde.

Tevens is dit een oproep aan kinderen zowel thuis als in de klas om een naam voor het kalf in te zenden. De inzender van de winnende naam mag met zijn/haar hele klas naar ARTIS voor een speciale les.

Wat staat er in de olifantenles?

In de klas wordt het nieuwe olifantenkalfje voorgesteld, evenals de rest van de kudde. In een notendop wordt er uitleg gegeven over de Aziatische olifant, de dracht en de eerste vijf jaar van het leven van een kalf. En tot slot: de oproep om een naam te bedenken.

In de docentenhandleiding staat er per slide aangegeven wat je per slide kunt vertellen en leuke feitjes/weetjes. Per slide is er achtergrondinformatie die gebruikt kan worden tijdens de korte les. De les duurt ongeveer 15 minuten.

Wat verwachten we van docenten?

Gebruik de presentatie om samen met de klas een nieuwe naam voor het olifantenkalfje te bedenken. Daarnaast krijgen de leerlingen meer informatie over de Aziatische olifant en hoe bijzonder het is dat er een kalfje in ARTIS is geboren.

In totaal zijn er 9 slides. De eerste 5 gaan over Aziatische olifanten en de kudde in ARTIS. Daarnaast volgt een korte tekenopdracht. De laatste slides geven tips over het bedenken van een naam en een link naar het invulformulier op de website van ARTIS. Zorg ervoor dat jullie vóór 15 februari als klas de naam hebben ingestuurd.

Wanneer de naam die jullie als klas hebben bedacht wordt gekozen, krijgen jullie van ARTIS bericht en mogen jullie met de hele klas naar ARTIS om het nieuwe kalfje te bewonderen.

Succes!

Slide 1 – olifantenkalfje

Uitleg slide

Een foto van het pasgeboren olifantenkalfje

Doel slide

Duidelijk maken waar deze olifantenles over gaat, een nieuwe Aziatische olifantenkalfje in ARTIS

Samenvatting

Er is iets bijzonders aan de hand in ARTIS, er is namelijk een Aziatisch olifantenkalfje geboren. Na een draagtijd van 605 dagen is het kalfje na een vlotte bevalling gezond op de wereld gekomen. Eerder dan verwacht, want normaal duurt de dracht 630 dagen. Het tweede olifantenkalf in de kudde.

Met deze les willen wij jullie op de hoogte brengen van dit bijzondere nieuws en we hebben aan het einde een belangrijke vraag aan de klas.

Achtergrondinformatie

Er is een jonge olifant, een kalfje, in ARTIS geboren. Dat is heel bijzonder en leuk. Ieder nieuw olifantje levert een belangrijke bijdrage in het soortbehoud programma van dierentuinen. Heel veel dierentuinen werken namelijk samen. Zo zorgen ze dat er voldoende en gezonde olifanten in de dierentuinen blijven. Dankzij deze olifanten kunnen we veel onderzoek doen, leren we over hun intelligentie, sociale leven, dieet en gezondheid. Al deze kennis helpt om de olifanten in het wild beter te kunnen beschermen, want het gaat niet goed met de Aziatische olifant. Door o.a. stropers en het kleiner maken van het leefgebied zijn er steeds minder van deze dieren.

Dierentuinen helpen om alle mensen in te laten zien hoe bijzonder deze dieren zijn, dat zij net als mensen ook zoogdieren zijn, enorm intelligent, sociaal en gevoelig. Graag vertellen we hoe belangrijk hun rol in de natuur is.

Alleen, het olifantje heeft nog geen naam. Maar je kan pas echt een goede naam bedenken als je het dier een beetje kent. Dus we stellen dit kalfje eerst aan je voor.

Slide 2 – Een kalfje in de buik

Uitleg

Op deze slide is er een tekening van een Aziatische olifant te zien en de illustratie geeft weer hoe een kalfje in de buik groeit.

Doel slide

Kinderen laten zien dat een olifant een zoogdier is en het jong in de buik meedraagt tot deze klaar is om geboren te worden.

Samenvatting

Een olifant is net als de mensen zoogdier. Een kalfje groeit 20 tot 22 maanden in de buik, dat is veel langer dan bij een mens. Het kalf kan na een snelle geboorte vrijwel direct staan. Ook dat is bijzonder!

Achtergrondinformatie

Een kalfje groeit in de buik van de koe (vrouwtjes olifant). Dit noem je een dracht, de koe is drachtig. Dit duurt wel 20 tot 22 maanden, dat is bijna twee jaar. Pas heel laat in de dracht zie je dat de olifant dikker wordt. In ARTIS onderzoeken we altijd of een olifant drachtig is door de mest van het dier te onderzoeken.

Wanneer het kalfje geboren wordt is het 80 tot 120 kg. Dat lijkt zwaar, maar volwassen koe weegt 2000 tot 3500 kg.

Een geboorte gaat heel snel, vaak maar 10 minuten. Daarna staat het kalfje al vrij snel op, dat noem je een nestvlieder. Dat moet wel want het kalfje moet mee lopen met de kudde en is kwetsbaar voor roofdieren.

Slide 3 – Geboorte informatie

Uitleg

Een geboortekaartje van het olifantenkalfje in ARTIS maken.

Doel slide

Leerlingen alle benodigde informatie meegeven over het nieuwe kalfje.

Samenvatting

Alle informatie die er is over het kalfje.

Achtergrondinformatie

Al de hele dag was de drachtige koe (vrouwtjesolifant) wat onrustig. Regelmatig ging ze liggen, dus de verzorgers hielden haar zorgvuldig in de gaten. Dit is het eerste kalfje van deze koe, dus de geboorte was spannend.

Gelukkig waren de andere olifanten dichtbij om haar te ondersteunen en heeft Sanuk (de moederolifant) meerdere keren de geboorte van andere kalfjes gezien. Afgelopen december is er in ARTIS nog een olifantje geboren: Mook Uhm. Sanuk heeft alles goed af kunnen kijken.

Extra bijzonder, want dit is de eerste keer dat er in ARTIS twee jonge kalfjes tegelijk opgroeien in de kudde.

Slide 4 – Een kalfje groeit op in de kudde

Uitleg

In een notendop is de tijdlijn van de eerste vijf jaar van een kalfje weergegeven.

Doel slide

Leerlingen laten verwonderen over de eerste vijf jaar van een olifant, dat het echt een lange periode duurt voor zij groot zijn.

Samenvatting

Een koe krijgt ongeveer iedere vijf jaar een kalfje, dus het kost veel tijd om een jong groot te krijgen. Een jong kalfje moet alles leren en drinkt de eerste maanden alleen maar melk. Na de eerste hapjes poep, wat goed is om de juiste bacteriën in hun buik te krijgen, starten ze voorzichtig met het eten van vaste voeding. Pas na vier jaar stoppen ze met melk drinken en met vijf jaar zijn ze zelfstandig.

Achtergrondinformatie

Een kalfje groeit op in de buurt van zijn moeder, omringd door familieleden die actief helpen in de opvoeding. Na de geboorte drinkt een kalfje de eerste twee tot drie maanden alleen melk. Vervolgens begint het voorzichtig met hapjes, maar eerst is dat de mest (poep) van de andere dieren uit de kudde. In deze mest zitten belangrijke bacteriën, wat hen helpt om hun darmflora op te bouwen. Het dieet van olifanten is namelijk moeilijk te verteren, dus ze hebben veel goede bacteriën nodig die hen helpt bij de vertering. De andere uit de kudde hebben deze bacteriën al volop in hun darmen. Door de mest van anderen te eten voegt een kalfje deze toe aan diens eigen darmen.

De eerste 2 jaar leert een kalfje van zijn moeder wat wel en niet eetbaar is en zal het voorzichtig steeds meer gaan eten. Olifanten eten planten; zoals bladeren, twijgen, grassen, kruiden, maar ook groente en fruit. Tot 4 jaar zal het jong met enige regelmaat drinken tot het stopt. Met 5 jaar is het kalfje oud genoeg om zelf eten te zoeken en te weten wat wel en niet eetbaar is.

Slide 5 – Olifantenkudde in ARTIS

Uitleg

De stamboom van de Aziatische olifanten uit ARTIS, inclusief de namen en foto's.

Doel slide

Leerlingen krijgen inzicht dat een olifantenkudde bestaat uit koeien en hun jongen.

Samenvatting

Thong Thai is de matriach (leider) en oudste van de kudde. Haar dochters Yindee en Sanuk zijn volwassen, haar zoon Vinh bijna volwassen en zoontje Mook Uhm net geboren. Het nieuwe olifantenkalfje is het eerste jong en dochttertje van Sanuk, wat Thong Thai oma maakt.

ARTIS

Achtergrondinformatie

Thong Thai – koe, 1989 de Matriach (leider) en oudste van de kudde. Zij heeft twee dochters en twee zoons:

Yindee – koe, 2005 oudste dochter en eerste olifant geboren in ARTIS

Sanuk – koe 2016, geboren in ARTIS en moeder van het nieuwe kalfje

Vinh – bul (mannelijke olifant), 4 mei 2020, geboren in ARTIS, heeft als enige slagstanden

Mook Uhm – bul, 24 december 2025, geboren in ARTIS, op kerstavond

Sanuk is de moeder van het nieuwe kalfje. Dat maakt Thong Thai oma. Een kalfje zorgt voor een goede band in de kudde, de andere olifanten krijgen een belangrijke zorgtaak.

In een olifantenkudde leven volwassen koeien (vrouwelijke olifanten) samen, hun jongen wonen bij hen. Samen zorgen ze voor de veiligheid van de kudde. Bullen (mannetjes olifanten) leven alleen of in kleine groepjes met alleen andere bullen. Als ze een jaar of 7 tot soms wel 14 jaar gaan ze bij hun kudde weg. De koeien blijven meestal in de kudde en dus bij hun moeder. In een kudde olifanten leven dus verschillende generaties vrouwen bij elkaar. Als een koe een jaar of 8 tot 12 jaar is krijgt ze haar eerste jong, daarna zal ze ongeveer iedere 5 jaar een jong krijgen.

Slide 6 – Verschillende soorten olifanten

Uitleg

Op deze slide staan de grootste uiterlijke verschillen tussen de Afrikaanse en Aziatische olifanten uitgelegd.

Doel slide

Leerlingen leren dat de olifanten uit ARTIS oorspronkelijk in Azië leven, daar moet de naam ook naar verwijzen.

Samenvatting

Er is zijn verschillen tussen de olifantensoorten. Het leefgebied is anders, maar ook zijn er uiterlijke verschillen. De Afrikaanse savanne olifanten hebben grote oren, slagstanden en zijn een stuk groter dan de Aziatische olifanten. De Aziatische olifant leeft in het regenwoud, heeft kleinere oren, alleen de bullen (mannetjesolifanten) hebben slagstanden.

Achtergrondinformatie

In ARTIS leven Aziatische olifanten. Zij leven in het wild in het regenwoud op verschillende plekken in Azië. Ze zijn goed te herkennen aan de twee bulten bovenop hun kop, de ontbrekende slagstanden bij de koeien, kleinere oren en een afgerond lijf.

Afrikaanse savanne olifanten zijn een stuk groter en leven op de savanne. Hun lichaam loopt wat rechter en ze hebben een stuk grotere oren. Zowel de bullen als de koeien hebben slagstanden. Deze dieren zijn ontzettend sterk. De Afrikaanse bosolifant leeft in de tropische regenwouden in Afrika en is een stuk kleiner en donkerder dan de Afrikaanse savanne olifant.

Als laatste groot lichamelijk verschil hebben Afrikaanse olifanten (beide varianten) twee vingerige uiteinden aan hun slurf. Een Aziatische olifant heeft één vingeruiteinde.

Slide 7 – Tekenopdracht

Uitleg

Een uitleg hoe je een Aziatische olifant kunt tekenen.

Doel slide

Leerlingen leren met aandacht te observeren en tekenen na wat ze zien. Zo ontdekken ze het lichaam van een olifant.

Samenvatting

Een creatieve opdracht om met olifanten bezig te zijn en de voorgaande informatie te kunnen verwerken.

Slide 8 – Bedenk samen een naam

Uitleg

De uitdaging; bedenk een nieuwe naam voor het olifantenkalf.

Doel slide

Leerlingen inspireren en kaders geven om een nieuwe, geschikte naam te bedenken voor het kalfje.

Samenvatting

De naam moet Aziatisch zijn of creatief op een Aziatische manier geschreven worden. Het allerliefst een naam met een knipoog naar ARTIS of Amsterdam.

Achtergrondinformatie

De nieuwe naam van het kalfje moet een link met Azië hebben, omdat dat is waar de olifanten in ARTIS vandaan komen. Traditioneel zijn dat namen met een betekenis.

Maar het schrijven van een typisch ARTIS of Amsterdamse naam op Aziatische wijze kan natuurlijk ook, zoals Mook Uhm (Mokum) of Vihn (Finn).

Aan jullie de ontzettend leuke uitdaging om ons nieuwe kalfje een naam te geven.

Tot 15 februari hebben jullie de kans om een naam op te geven. Jullie kunnen dat per klas doen, of per leerling. Uiteraard kun je ook thuis met je ouders/verzorgers mee doen.

Als alle namen binnen zijn, kiezen de olifantenverzorgers de meest passende naam voor het kalfje uit. De winnaar mag met de hele klas naar ARTIS komen: een dag die natuurlijk volledig in het teken staat van olifanten.

Slide 9 – Lever je naam in

Uitleg

Op deze manier kunnen jullie de naam insturen.

Doel slide

De manier om een naam in te leveren.

Samenvatting

Volg de QR code en volg het formulier in. Meedoen mag als klas, dan zenden jullie 1 naam in of per leerling (bijvoorbeeld met de ouders/ verzorgers thuis). De prijs is altijd voor de hele klas van de winnende naam. Het maakt niet uit of de naam individueel of met de klas is ingestuurd.

Lever de naam vóór 15 februari in op artis.nl

Succes!